

60%

VAN DE LESBISCHE EN BI-MEISJES
HEEFT EEN KINDERWENS, EN
40 PROCENT VAN DE HOMO- EN
BI-JONGENS.

LESBISCH OUDERSCHAP

Sabine Kraus, senior beleidsmedewerker E-Quality

De acceptatie van homo- en lesbisch ouderschap groeit binnen de Nederlandse maatschappij. Met de kinderen gaat het goed. Wel hebben veel lesbische moeders en hun kinderen last van stigmatisering.

Homoseksuele ouders worden steeds gewoner gevonden in Nederland, blijkt uit onderzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau¹. In 1980 was twee derde van de bevolking tegen gelijke adoptierechten voor homoseksuele ouders. In 2008 was dat gedaald tot een vijfde van de bevolking. Op dit moment heeft 20 procent van de samenlevende lesbische stellen kinderen thuis. Bij mannelijke homo's is dat slechts 3 procent.

Effect op kinderen

De Universiteit van Amsterdam doet onderzoek naar kinderen die geboren zijn binnen een lesbische relatie. Zij worden vergeleken met kinderen uit vader-moedergezinnen. De ouders in beide gezinstypen krijgen vragenlijsten over probleemgedrag van hun kinderen. Als de kinderen 8 tot 12 jaar oud zijn vullen zij zelf vragenlijsten in over hoe zij zich voelen. Uit dit onderzoek blijkt dat er geen verschillen zijn tussen kinderen met lesbische en met hetero ouders. Ook maakt het geen verschil of de kinderen met lesbische moeders weten wie hun biologische vader is. Zouden meisjes uit lesbische gezinnen makkelijker een traditioneel mannenberoep kiezen (of jongens een vrouwenberoep)? En zouden de jongens zichzelf eerder stereotype meisjes eigenschappen toedichten en andersom? De onderzoekers hadden verwacht van wel, maar ook hier blijkt er geen verschil met andere kinderen. Wel hebben kinderen met lesbische ouders iets

minder het gevoel dat zij zich van hun ouders moeten aanpassen aan traditionele gender-rollen en vinden zij het iets minder vanzelfsprekend dat zij zelf later een hetero-relatie krijgen.

De omgeving

70 procent van de lesbische moeders krijgt nieuwsgierige vragen van derden over de gezinssituatie, en ongeveer 30 procent heeft last van geroddel over het gezin. Afkeurende opmerkingen en buitengesloten worden komen ook voor (rond de 10 procent). 61 procent van de kinderen merkt dat andere kinderen grapjes maken over het feit dat zij lesbische moeders hebben, en 45 procent meldt negatieve opmerkingen hierover te krijgen. Ruim een kwart heeft het gevoel door andere kinderen te worden buitengesloten wegens de gezinssituatie. Dit soort reacties heeft gevolgen voor de kinderen. De gezinnen waarbij moeders en/of kinderen deze ervaringen melden, scoren hoger op psychosociale problemen bij de kinderen.

Tegenstrijdigheid

De onderzoekers signaleren een zekere tegenstrijdigheid. Per saldo maakt het voor het psychosociaal welbevinden van de kinderen geen verschil of zij twee moeders hebben, of een moeder en een vader. Toch hebben veel kinderen wel last van stigmatisering. De onderzoekers bepleiten daarom meer onderzoek naar de vraag hoe kinderen van homoseksuele ouders zo goed mogelijk kunnen leren omgaan met negatieve reacties van de omgeving.

¹ Homo- en lesbisch ouderschap in Nederland, Henny Bos en Loes van Gelderen. In: Keuzenkamp S. (2010). *Steeds gewoner, nooit gewoon. Acceptatie van homoseksualiteit in Nederland*. Den Haag: SCP.

Pagina 3

VROUWEN EN ECONOMISCHE
ZELFSTANDIGHEID

Pagina 4-5

GELDSPEL LAAT VERSCHILLEN
JONGENS EN MEISJES ZIEN

Pagina 6-7

INTERVIEW LARS LUTJE SCHIPHOLT
SECRETARIS TASKFORCE
MOBILITEITSMANAGEMENT

PUBLICATIES

Themanummer Jeugdbeleid

In september verschijnt er een speciaal E-Quality themanummer van het blad Jeugd-beleid. In het nummer vindt u o.a. artikelen over huiselijk geweld, jeugdwerkloosheid, seksualisering en gezinsvriendelijke gemeenten. Voor € 10,- kunt u een exemplaar van dit tijdschrift bestellen via onze website.

Factsheet Kinderopvang

Volgens het vorige kabinet lijkt de Wet kinderopvang aan zijn eigen succes ten onder te gaan. De budgetten worden overschreden en de toeslag gaat in 2011 omlaag. Bovendien wordt in de politiek gezegd dat informele opvang door ouders wordt vervangen door formele opvang en dat dit niet de bedoeling is. In deze factsheet worden de feiten m.b.t. kinderopvang op een rijtje gezet.

46%

IN 2008 WAS 46 PROCENT VAN DE VROUWEN ECONOMISCH ZELFSTANDIG

Bron: Rapport Vrouwen en financiële zelfredzaamheid

Rapport Vrouwen en financiële zelfredzaamheid

In opdracht van Delta Lloyd Groep Foundation heeft E-Quality onderzoek gedaan naar de kenmerken van financieel kwetsbare vrouwen. Dit rapport verschijnt 14 oktober. Voor meer informatie zie pagina 3 Update.

Vandaag Den Haag

In deze publicatie geeft E-Quality haar visie en commentaar op de rijksbegroting 2011.

VROUWEN&GELD

Nieuw: Vrouw & Geld Thema Cafés

E-Quality organiseert in het najaar van 2010 twee speciale thema cafés, in navolging van de succesvolle reeks Vrouw & Geld Cafés 2009. Beide cafés richten zich op vrouwen, zijn laagdrempelig, hebben een 'caféachtige' sfeer en zijn gericht op het vergroten van financiële kennis en het delen van ervaringen. Naast deze thema cafés ontwikkelde E-Quality nog meer activiteiten onder de noemer 'Vrouwen & Geld', zoals de workshop 'Baas over je Geld', het 'Onderhandelingspel' en het spel 'Geld is Kinderspel' (zie ook pagina 4-5). Wilt u weten wat E-Quality op het gebied van 'Vrouwen & Geld' voor u kan betekenen, vraag dan onze flyer aan via de website www.e-quality.nl/vrouwengeld of bel met een van onze medewerkers op 070-3659777.

NIEUWE WEBDOSSIERS OP WWW.E-QUALITY.NL**Jeugdbeleid en diversiteit**

Hierin kunt u informatie vinden over beleid, opvoedingsondersteuning, vaders en opvoeding, 'roze gezinnen', diversiteits-competenties, praktijkvoorbeelden en cijfers.

AGENDA

Najaar 2010: Start tweede reeks Masterclass

Wilt u de Europese Unie of de VN beter leren kennen op het terrein van gelijke behandeling en non-discriminatie? Wilt u effectief het beleid beïnvloeden dat (deels) binnen de EU wordt ontwikkeld? Kom dan naar een van de volgende E-Quality Masterclasses in het najaar 2010:

- Sleutels tot de EU: 4 daags, vindt plaats op 29 oktober, 12 november, 26 november en 10 december
 - Sleutels tot de EU in vogelvlucht: 1 dag, vindt plaats op 1 november
 - EU en lokaal beleid: 1 dag, vindt plaats op 19 november
 - De VN en de EU: 1 dag, datum nog niet bekend
- Meer informatie, data en aanmelden: www.e-quality.nl

4 oktober: Uitreiking Triomfprijs

Eens in de twee jaar reikt de Stichting ZMV-prijs de Triomfprijs uit. Op maandag 4 oktober 2010 zal dit evenement voor de vijfde keer plaatsvinden in de Nieuwe Kerk in Den Haag. De prijs gaat naar een persoon of organisatie die een opvallende bijdrage levert aan empowerment van zwarte, migranten en vluchtelingen vrouwen.

14 oktober: Bijeenkomst Vrouwen en financiële zelfredzaamheid, Den Haag.**11 november: Vrouw & Scheiding Café, Den Haag**

Dit Vrouw & Geld Café richt zich specifiek op de financiële gevolgen voor vrouwen bij echtscheiding. Hoe zorg je samen voor het (financieel) welzijn van de kinderen? Ben je minder gaan werken of tijdelijk gestopt met werken tijdens jullie relatie en wil je weten welke financiële consequenties dat nu heeft? In het café zijn vrouwelijke deskundigen aanwezig op het gebied van zowel financiën als scheiding. Na een gezamenlijke introductie geven de deskundigen zoveel mogelijk antwoorden en persoonlijk advies. Ook dit café wordt afgesloten met een borrel.

18 november: Gezinsparlement Werkende Ouders, Den Haag**25 november: Vrouw & Geld ZZP-Café, Kamer van Koophandel Rotterdam**

Veel vrouwen hebben vragen over zelfstandig ondernemerschap: 'Hoe start ik een eigen onderneming?', 'Hoe zorg ik voor mijn pensioen?', 'Wat heb ik financieel nodig voor (het starten van) een eigen bedrijf?', 'Hoe bepaal ik mijn tarief?', 'Hoe zet ik een goede administratie op?'. Na een plenair programma is er de mogelijkheid om dit soort vragen te stellen aan de aanwezige vrouwelijke, onafhankelijk financiële deskundigen. Het café wordt afgerond met de gelegenheid ervaringen uit te wisselen en te netwerken onder het genot van een hapje en een drankje. Dit ZZP- Café wordt georganiseerd i.s.m. de Kamer van Koophandel Rotterdam.

Kijk op www.e-quality.nl in de Agenda voor aanmelden en meer informatie.

Redactie

Arlette Vos
Wendy van Leeuwen
(eindredactie a.i.)
Sabine Kraus
Gerla van Ophem
Saskia de Hoog

E-Quality
Postbus 85808
2508 CM Den Haag
T (070) 3659777
F (070) 3469047
www.e-quality.nl
redactie@e-quality.nl

Beeldmateriaal

David Adams (p. 4,5)
Rogier Alleblas (p. 6,7)

ISSN-nr: 1389-9430

Informatie opgenomen tot en met 23 augustus 2010.

Overname van artikelen is toegestaan, mits met bronvermelding.

Vormgeving en druk
VormVijf, Den Haag
Opmeer Drukkerij BV
Den Haag

Oplage
4.500

Mixed Sources

Productgroep uit goed beheerde bossen en andere gecontroleerde bronnen.
www.fsc.org Cert no. SGS-COC-2950
© 1996 Forest Stewardship Council

ECONOMISCHE ZELFSTANDIGHEID

Saskia de Hoog, onderzoeker E-Quality

Belastingmaatregelen, uitbreiding van het ouderschapsverlof, betaalbare en goede kinderopvang, meer vrouwen naar de top, terugdringen van beloningsverschillen...

Een greep uit de manieren waarop het kabinet Balkenende probeerde de arbeidsparticipatie en economische zelfstandigheid van vrouwen te vergroten. Is het beleid ook succesvol geweest?

Beleid

Vrouwen meer laten deelnemen aan het arbeidsproces is al jaren een van de belangrijkste doelstellingen van het emancipatiebeleid. *“Betaald werk is een weg naar zelfbeschikking en zelfverwezenlijking”*, aldus de Emancipatienota 2008. De nadruk lag de afgelopen kabinetsperiode op het stimuleren van vrouwen om meer uren te gaan werken. Naast het opvangen van de effecten van de vergrijzing, bevordert een hogere arbeidsduur de economische zelfstandigheid. In de Emancipatienota is een streefcijfer geformuleerd van 60 procent economisch zelfstandige vrouwen in 2010.

Cijfers

Steeds meer vrouwen zijn economisch zelfstandig (zie kader). In 2008 was 46 procent van de vrouwen economisch zelfstandig. Acht jaar eerder lag dit percentage op 39. Een duidelijke stijging, terwijl het percentage onder mannen bleef steken rond de 70 procent. Vrouwen melden zich steeds vaker op de arbeidsmarkt. Ook het aantal werkende vrouwen met een niet-westerse achtergrond is sterk gestegen. Vrouwen blijven na de geboorte van hun eerste kind vaker werken en zij passen minder vaak hun arbeidsuren aan. Toch is een op de drie werkende vrouwen niet-economisch zelfstandig en blijven de verschillen met mannen groot. Vrouwen verdienen nog altijd beduidend minder dan mannen en passen vaker dan mannen hun werkuren aan na de komst van een kind. Ook vrouwen die wel aan het criterium van economische zelfstandigheid voldoen, verdienen minder dan mannen. In 2008 waren de inkomsten uit betaald werk bij mannen bijna 4 keer hoger dan het

Steeds meer vrouwen zijn economisch zelfstandig

bijstandsniveau van een alleenstaande. Bij vrouwen was dit maar 2,4 keer hoger.

Opvattingen

In 2008 is de Taskforce Deeltijdplus ingesteld om een cultuurverandering te bewerkstelligen die ertoe moet leiden dat vrouwen meer uren gaan werken. Vrouwen zeggen dat zij meer uren willen gaan werken als ze hun werktijden flexibel kunnen indelen, mogelijkheden krijgen om thuis te werken en als ze meer van het netto-inkomen overhouden. Een partner die minder gaat werken heeft volgens vrouwen weinig effect op hun arbeidsduur. Drie op de vier vrouwen vindt financiële onafhankelijkheid voor zichzelf belangrijk. Vaak gaat het echter meer om de vrijheid die een (klein) inkomen geeft dan om daadwerkelijke financiële onafhankelijkheid. Immers, minder dan de helft van de vrouwen in Nederland is daadwerkelijk financieel zelfstandig.

Financiële afhankelijkheid maakt vrouwen kwetsbaar voor financiële tegenslagen en levensgebeurtenissen zoals een scheiding of werkloosheid. Ook heeft het gevolgen voor de pensioenopbouw. Veel vrouwen lijken zich onvoldoende bewust van deze financiële consequenties.

Financiële bewustwording

De economische zelfstandigheid van vrouwen groeit gestaag. De verwachting is dat deze groei zich de komende jaren voortzet. Het voor 2010 gestelde streefcijfer van 60 procent zal echter niet worden gehaald. De instrumenten die de overheid in haar emancipatiebeleid hanteert, hebben tot nog toe onvoldoende effect gehad. Continue inzet op verbetering van de financiële positie van vrouwen blijft dan ook hard nodig.

ECONOMISCHE ZELFSTANDIGHEID

Iemand is economisch zelfstandig wanneer zijn of haar inkomsten uit arbeid of eigen onderneming meer dan 70 procent van het nettominimumloon bedragen. Dit is het bijstandsniveau van een alleenstaande. Het gaat hierbij alleen om inkomsten uit arbeid en eigen onderneming. Uitkeringen, huurtoeslag, kinderbijslag, ontvangen partneralimentatie en inkomsten uit vermogen dragen niet bij tot economische zelfstandigheid. De meting van economische zelfstandigheid wordt beperkt tot personen van 15 tot 65 jaar. In 2008 lag de grens voor economische zelfstandigheid op 834 euro per maand.

Naast voorwaarden om arbeid en zorg te combineren gaat het daarbij ook om een maatschappelijke discussie over de rol van vaders en moeders en het vergroten financiële bewustwording onder vrouwen.

Meer lezen over vrouwen en hun financiële positie? Op 14 oktober verschijnt het rapport ‘Vrouwen en financiële zelfredzaamheid. Een onderzoek naar de kenmerken van financieel kwetsbare vrouwen’ dat E-Quality in opdracht van Delta Lloyd Groep Foundation heeft uitgevoerd.

Bronnen

- Emancipatienota 2007/2008
- Emancipatiemonitor 2008
- Ontwikkelingen in de economische zelfstandigheid van vrouwen, CBS

‘GELD IS KINDERSPEL!’ LAAT VERSCHILLEN JONGENS EN MEISJES ZIEN

‘HET LEUKSTE VAN HET SPEL IS DAT JE GELD KUNT VERDIENEN’

Leonie van den Schoor

Dat mannen anders met geld omgaan dan vrouwen, weten we. Dat dit verschil al op jonge leeftijd ontstaat, is minder bekend. Om kinderen spelenderwijs bewust te maken van die verschillen, ontwikkelde E-Quality het spel ‘Geld is Kinderspel’. Veertien kinderen in de leeftijd van 9 en 10 jaar spelen fanatiek mee.

“Wat denken jullie: geven meisjes meer of minder zakgeld uit aan de mobiele telefoon dan jongens?” Spelleidster Wendy kijkt de kring rond. Het is een druilerige dinsdagmiddag op de BSO Bijdehand Nansenplaats in Rotterdam. Terwijl het buiten miezert, zitten binnen veertien kinderen rond een grote tafel verhit een geldspel te spelen. Drie stapels kaarten en een grote dobbelsteen vormen de belangrijkste attributen van het spel. Maar nog belangrijker zijn de eurobiljetten (nep) die de kinderen kunnen verdienen met het spel en waarmee ze een

van tevoren uitgekozen voorwerp kunnen kopen. In groepjes van drie proberen de kinderen zo genoeg geld bij elkaar te krijgen om een denkbeeldige iPod, mountainbike of sportschoenen te kunnen kopen.

“Ik denk dat meisjes meer uitgeven”, probeert Casper (10), die met zijn groepje een Nintendo bij elkaar wil verdienen. “Want meisjes kletsen veel meer. En jongens hoeven niet zo’n duur mobieltje. Zelf heb ik een oude van mijn vader, waarmee ik geen spelletjes kan spelen en alleen maar kan bellen. Mijn moeder heeft er een met allerlei frutsels eraan.”

Week van het Geld

Het idee voor ‘Geld is Kinderspel!’ is ontstaan door de ervaringen met de Vrouw & Geld Cafés, waar vrouwen op een laagdrempelige manier in hun financiën duiken. Daar ontdekken deelnemers dat vrouwen gemiddeld niet alleen minder verdienen dan mannen maar ook minder pensioen opbouwen. Die man/

vrouw verschillen in geldzaken vinden hun ontstaan vaak al op jonge leeftijd. Bijvoorbeeld in de kindertijd krijgen meisjes gemiddeld vaak minder zakgeld dan jongens. Om naar analogie van de Vrouw & Geld Cafés ook bij deze jonge leeftijdsgroep te werken aan bewustwording, bedacht E-Quality het spel ‘Geld is Kinderspel!’. In groepjes kunnen kinderen geld verdienen met het beantwoorden van kennisvragen en het uitvoeren van opdrachten. Met de kanskaarten kunnen ze niet alleen geld verdienen maar het ook kwijtraken, net zoals in het ‘echte’ leven. Daarbij spelen de keuzes die de kinderen maken een belangrijke rol. Wie als eerste voldoende geld heeft gespaard om het van tevoren gekozen product te kopen, heeft gewonnen. Het spel is speciaal ontwikkeld voor de Week van het Geld die van 13 tot en met 19 september werd gehouden op initiatief van CentiQ, Wijzer in Geldzaken, Nibud en SchoolTV in het kader van financiële educatie voor het basisonderwijs.

Het spel is in de Week van het Geld op verschillende basisscholen in het land gespeeld. De Rotterdamse BSO heeft de primeur, de kinderen spelen mee in de try-out van het spel.

De kinderen in het groepje van Joy (10) breken hun hoofd over een rebus. Nog net binnen de speeltijd van twee minuten zien ze opeens de oplossing. “Het geld groeit niet op mijn rug”, roept Joy uit, en opgelucht lachend neemt ze de vijf euro beloning in ontvangst. Gretig willen de kinderen doorgaan met de volgende opdracht, maar de spelleidster onderbreekt hen. “Wat betekent die uitdrukking?”, vraagt ze de kinderen. “O, dat zegt mijn vader altijd als ik iets wil hebben”, weet een jongen. “Mijn moeder zegt altijd: geld hangt niet in de bomen”, vertelt een meisje. Op de vraag wie van de kinderen spaart, gaan er veel vingers de lucht in. “Ik spaar van mijn zakgeld”, zegt een jongen. “Wat is sparen?”, vraagt de

spelleidster. “Dat is geld verzamelen voor iets dat je wilt kopen.”

Bewustwording

Het doel van het spel is deelnemende kinderen bewust te maken van hun eigen houding ten aanzien van geld. Hoe denken ze over geld? Hoe komen ze eraan en waaraan geven ze het uit? Hoe doen andere kinderen dat? Al spelenderwijs doen ze feitelijke kennis op over geldzaken. Ook is het doel dat kinderen zich realiseren dat er verschillen zijn tussen jongens en meisjes. Omdat dit de basis kan zijn voor ongelijke ontwikkelingskansen in de toekomst, besteedt E-Quality hieraan aandacht. Senior beleidsmedewerker Arthie Schimmel: “We leggen niet expliciet de nadruk op de verschillen tussen jongens en meisjes, dat gebeurt spelenderwijs. Het is wel de bedoeling dat de kinderen ontdekken dat jongens en meisjes anders omgaan met geld. Met die wetenschap zouden met name meisjes zich sterker kunnen gaan opstellen als het om geldzaken gaat, nu en in de toekomst. Het zou bijvoorbeeld heel normaal moeten zijn dat meisjes evenveel zakgeld krijgen als jongens. We willen niks opleggen, maar hopen dat meisjes met deze kennis hun eigen conclusies kunnen trekken.”

Tussen alle opdrachten door wordt er geld gewisseld bij de ‘bank’. Thijs (10) ruilt vijf losse euromunten om tegen één biljet van vijf euro. Want zo’n briefje voelt zo lekker. Na drie kwartier tellen alle groepjes hun geld, om te kijken hoeveel ze nog moeten

verdiene. “Wij hebben al 85 euro!”, roept een jongetje enthousiast. Er volgt nog een laatste spelronde.

Zelf beslissen

De basis voor het geldspel is een onderzoek dat CentiQ, Wijzer in Geldzaken heeft uitgevoerd onder scholieren in de leeftijd van 8 tot 18 jaar. Daaruit blijkt dat het financiële inzicht van kinderen een stuk beter kan. Ook constateert het onderzoek verschillen tussen jongens en meisjes, soms speelt etniciteit hierbij een rol. Zo zeggen jongens vaker zelf te mogen beslissen wat ze met hun (zak)geld doen dan meisjes. De vrijheid om zelf te mogen beslissen is groter voor kinderen in een eenoudergezin en in gezinnen uit etnische minderheden. Meisjes hebben minder kennis van geld en geldzaken dan jongens, bovendien weten ze minder vaak hoeveel geld ze hebben en vinden ze sparen minder belangrijk. Om kinderen beter te leren omgaan met geld zijn er op internet al veel spellen te vinden. Wat voegt het geldspel van E-Quality daaraan toe? Arthie Schimmel: “De meeste spelletjes doe je achter de computer, in je eentje. Hier gaat het er juist om dat kinderen het samen met anderen spelen, dat er interactie is en discussie ontstaat. Informatie is er genoeg

te krijgen op internet, ook voor volwassenen, het gaat er nu juist om dat je die informatie samen met anderen bespreekt en er iets mee doet.”

Na een uurtje sluit speelleidster Wendy het

spel af, de groepjes tellen hun geld. Niemand heeft voldoende geld bij elkaar verdiend om de felbegeerde Nintendo of iPod te kunnen kopen. Toch wordt er een winnaar uitgeroepen: het

groepje dat het meeste geld heeft verdiend. Wat vonden de kinderen van het spel? Joy: “Het leukste was dat ik geld kon verdienen, niet leuk was dat we soms geld moesten betalen.” Thijs heeft er ook wat van geleerd: “Soms moet je dingen doen, ook al vind je ze niet leuk en krijg je er geen geld voor, je vader ergens mee helpen bijvoorbeeld.” Zijn groepje heeft gewonnen, en gaat blij naar huis met een doos vol euromunten. Van chocola natuurlijk.

Meer informatie:

Bent u benieuwd naar de mogelijkheden van het spel ‘Geld is Kinderspel!’, kijk dan op onze website www.e-quality.nl of neem contact met ons op via [070-3659777](tel:070-3659777) / info@e-quality.nl

www.wijzeringeldzaken.nl
www.weekvanhetgeld.nl

*“Mijn moeder
zegt altijd:
geld hangt niet
in de bomen”*

'FLEXIBILISERING VAN WERK IS GOED VOOR VROUWEN ÉN MANNEN'

TASKFORCE MOBILITEITSMANAGEMENT STIMULEERT CULTUUROMSLAG OP WERKVLOER

Leonie van den Schoor

Eind dit jaar rondt de Taskforce Mobiliteitsmanagement zijn werk af. Wat in 2008 begon als een actie om files terug te dringen, is inmiddels verbreed tot een cultuuromslag die streeft naar een manier van werken die niet aan plaats of tijd is gebonden. Een dergelijke flexibilisering van werk maakt de combinatie van arbeid en zorg een stuk makkelijker. Voor vrouwen én mannen.

Twee jaar lang heeft de Taskforce Mobiliteitsmanagement, onder voorzitterschap van Lodewijk de Waal, gewerkt aan 'duurzame mobiliteit'. Het doel was om zoveel mogelijk organisaties bewust te laten omgaan met woon-werkverkeer. Flexibilisering van werk en slimmere reiskostenregelingen moesten leiden tot minder files, betere bereikbaarheid en een hogere productiviteit. De Taskforce Mobiliteitsmanagement (TFMM) vervulde de rol van aanjager en begeleider van dit proces.

De TFMM bestaat uit vertegenwoordigers van het bedrijfsleven, sociale partners en de overheid. Verspreid door het land hebben werkgevers en lokale overheden regionale convenanten afgesloten met afspraken over structurele verbetering van bereikbaarheid en leefbaarheid. In de regio Eindhoven/Den Bosch bijvoorbeeld hebben dertig werkgevers afgesproken om het vracht- en autoverkeer in de spits met 10 procent te verminderen. Ook elders gingen er proeven van start om autoforensen te verleiden voor een ander vervoermiddel te kiezen of om buiten de spits naar kantoor te gaan.

Het Nieuwe Werken

Maar het draait niet alléén om filebestrijding, benadrukt Lars Lutje Schipholt, secretaris van de TFMM. "In 2008 zijn we begonnen met mensen uit de auto te krijgen. Dat hebben we al vrij snel

verbreed naar het 'Nieuwe Werken'. Dat is een containerbegrip dat door iedereen weer anders wordt uitgelegd. Wij definiëren het als plaats en tijd ongebonden werken. Thuiswerken, op flexibele tijden werken of onderweg werken maken er deel van uit. Maar het Nieuwe Werken is méér dan dat, het is ook een cultuuromslag, een verandering in het denken over wie verantwoordelijk is voor het werk. De traditionele manier van werken is gebaseerd op het top down principe, waarbij de baas de verantwoording draagt. Dat paste

"Het Nieuwe Werken is een nieuwe manier van met elkaar omgaan"

bij het industriële tijdperk en de daarbij horende mechanisatie, waarin de mens het verlengstuk van machines was. Bij het Nieuwe Werken staat de mens centraal, werknemers zijn het grootste kapitaalgoed. Het gaat erom dat zij maximaal tot ontplooiing kunnen komen."

Het Nieuwe Werken gaat uit van een gelijkwaardiger manier van omgaan met elkaar. Werkgevers sturen hun werknemers niet op hun aanwezigheid (input), maar op het werk dat ze afleveren (output). Lars Lutje Schipholt: "Het maakt niet uit hoe en wanneer je je werk doet – overdag, 's avonds of in het weekend – als het werk maar op tijd afkomt en het resultaat goed is. Dat is de eigen verantwoordelijkheid van de werknemer. Het Nieuwe Werken is een nieuwe manier van met elkaar omgaan: meer gebaseerd op vertrouwen

en gelijkwaardigheid. Ik denk dat vooral vrouwen zich daarin prettiger zullen voelen en er beter in zullen gedijen." Het Nieuwe Werken strookt volgens Lars Lutje Schipholt met de emancipatieagenda. Door flexibilisering van werk wordt het makkelijker om arbeid en zorg te combineren. "Werknemers die flexibel kunnen werken zijn meer de baas over hun eigen agenda. Als een kind ziek is kunnen ze zelf bepalen of ze een afspraak verzetten, dat is hun eigen verantwoordelijkheid. Die betere combinatie van werk en privéleven komt niet alleen vrouwen ten goede, maar ook mannen. Dat zie je al bij de nieuwe generatie, die heeft de zorgtaken beter verdeeld. Hoog opgeleide jongeren vinden het al normaler dat zowel de man als de vrouw vier dagen werkt."

De boot missen

De Taskforce Mobiliteitsmanagement stimuleert het bedrijfsleven om in te spelen op de flexibilisering van werk. Flexibilisering is volgens Lars Lutje Schipholt een must, bedrijven moeten die slag maken anders missen ze de boot. "Jongeren stellen heel andere eisen aan werk: ze hechten meer aan vrijheid, zelfstandigheid, een platte organisatie die mensgericht is. Dat vergt van werkgevers dat ze hun werknemers vertrouwen, los laten. Soms leidt dat loslaten zelfs tot 20 procent meer productiviteit." Flexibilisering van werk lijkt veel voordelen te kennen, maar is dat plaats en tijd ongebonden werken niet alleen iets voor hoger opgeleiden? Wat hebben vrouwen in de thuiszorg of schoonmaakbranche eraan? Of fabrieksarbeiders? Die móeten toch op bepaalde tijden en plekken werken? Lars Lutje Schipholt: "Je ziet inderdaad dat het Nieuwe Werken als eerste wordt opgepikt door hoogopgeleide kenniswerkers. Een sector die daarin voorop loopt is de consultancy, daar staat de mens immers centraal. Bij advieswerk is deze

Lars Lutje Schipholt: “Een betere combinatie van werk en privéleven komt niet alleen vrouwen ten goede, maar ook mannen.”

nieuwe manier van werken makkelijker toe te passen. Maar flexibilisering krijgt ook navolging in andere sectoren. Neem nou de zorginstellingen, daar is zelf-roosteren in opkomst. Vrouwen die in de thuiszorg werken kunnen daardoor makkelijker schuiven met hun diensten en ruilen als er een kind ziek is bijvoorbeeld. Of het in een traditionele fabriek zal aanslaan weet ik niet, dat soort werk zal waarschijnlijk steeds meer naar het buitenland verdwijnen.”

Huiverig

De TFMM is vooral initiërend en conditionerend bezig, onder andere door kennis over mobiliteitsmanagement te ontwikkelen en te verspreiden. Lutje Schipholt vertelt dat het veel tijd heeft gekost om het proces op gang te krijgen. Een remmende factor is de interpretatie van bestaande regelgeving, zoals de Arbwet. “Werkgevers zijn huiverig voor thuiswerken gezien de ergonomische eisen die aan een

thuiswerkplek worden gesteld. Op kantoor kunnen ze wel zorgen voor goed afgestelde bureaus en stoelen, maar op de thuissituatie hebben werkgevers minder zicht. Terwijl ze wel verantwoordelijk blijven voor een goede werkplek. Hier zie je dat de belangen van overheid en bedrijfsleven botsen, het zijn werelden die nog ver uit elkaar staan. Daarin kunnen wij, de taskforce, onze kracht laten zien: wij zien de dwarsverbanden. De overheid wil iets bereiken op het ene gebied (flexibilisering en filebestrijding), maar werkt zichzelf tegen op het andere gebied (door tegenstrijdigheid en onduidelijkheid in de regelgeving). Nu de overheid zelf met het nieuwe werken aan de slag gaat, merkt ze opeens: wat zitten we onszelf toch in de weg.”

De Taskforce heeft zijn initiërende werk eind dit jaar afgerond, maar dat wil niet zeggen dat de klus nu ook geklaard is. Daarom komt er mogelijk een vervolg. Er zijn plannen voor een platform met

de naam ‘Slimmer werken, slimmer reizen’. Dit wordt een samenwerkingsverband van bedrijven en organisaties die ervaringen met elkaar gaan uitwisselen. “De politiek heeft de neiging om de focus te veel op de korte termijn te leggen. Maar dit is niet een project dat je in twee jaar kunt afronden, het is een langdurig transitieproces waar een generatie overheen gaat. Daarom moet je ook oppassen dat je zegt: ‘o, de doelstelling is niet gehaald, het is mislukt, dus we stoppen ermee.’ Korte termijn doelstellingen moeten niet dermate leidend worden dat ze de lange termijn doelstellingen frustreren.”

Meer informatie over de Taskforce Mobiliteitsmanagement en de opvolger ‘Slimmer werken, slimmer reizen’ is te vinden op www.tfmm.nl.

VADERS MEER THUIS?

Tim de Jong, statistisch medewerker E-Quality

Steeds meer vaders vinden het belangrijk om een actieve rol te spelen in de opvoeding. Waar in vroeger tijden vreemd werd aangekeken tegen vaders die een dag (of meer) in de week voor hun kinderen zorgden, wordt daar nu veel positiever over gedacht en krijgen deze vaders veel aandacht in de media. Is de taakverdeling in gezinnen met twee ouders evenwichtiger geworden, of loopt de beeldvorming op de statistieken vooruit?

Het aantal gezinnen met twee werkende ouders is de laatste tien jaar sterk gegroeid. Steeds meer vrouwen combineren het moederschap met een baan buitenshuis. Inmiddels hebben in drie van de vier tweoudergezinnen met minderjarige kinderen beide ouders een betaalde baan. Het anderhalfverdienersmodel (vader werkt fulltime, moeder parttime) is tegenwoordig de meest gangbare arbeidsverdeling.

Heeft de hogere arbeidsparticipatie van moeders zich vertaald in een hogere zorgparticipatie van vaders? In 2005 besteedden moeders gemiddeld ruim tweemaal zo veel tijd aan zorgtaken als hun partner. Ten opzichte van 2000 was het verschil tussen moeders en vaders iets kleiner geworden. Terwijl de moeders evenveel tijd aan zorgtaken besteedden als in 2000, besteedden

vaders met kinderen onder de 6 jaar gemiddeld twee en een half uur per week meer aan zorgtaken dan voorheen, en vaders met oudere kinderen een half uur per week minder. Niet bekend is of het verschil in zorgarbeid na 2005 verder is afgenomen.

Vaders zijn de afgelopen jaren iets vaker in deeltijd gaan werken. Tussen 1999 en 2009 steeg het percentage deeltijders onder vaders met een partner van 7% tot 10%. De overgrote meerderheid van de vaders werkt nog altijd fulltime. Ook ten aanzien van het ouderschapsverlof zijn vaders de afgelopen jaren vaker in actie gekomen. In 2009 maakte 19% van de vaders die hiervoor in aanmerking kwamen gebruik van deze regeling.

Het anderhalfverdienersmodel komt niet alleen het meest voor, maar heeft ook de voorkeur van de meeste vaders. Uit een onderzoek van het Sociaal Cultureel Planbureau blijkt wel dat 31% van de fulltime werkende mannen liever een iets kortere werkweek zou hebben. Gemiddeld zouden zij 3 uur per week minder willen werken, mits hun partner deze uren compenseert.

Uit een onderzoek naar werkende vaders blijkt dat veel mannen die minder zouden willen werken deze wens om diverse redenen niet omzetten in daadwerkelijke actie. Een van de aanbevelingen uit dit onderzoek

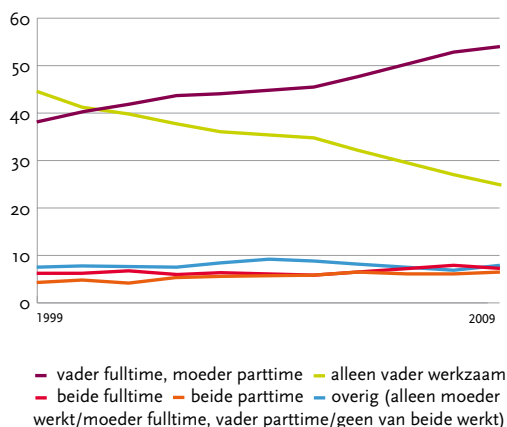
is het beleid te richten op jonge gezinnen. Als de taakverdeling eenmaal vastligt blijkt het voor ouders namelijk moeilijk hierin verandering te brengen.

In de eerste periode van het ouderschap wordt een basis gelegd voor zowel een gezamenlijke gezinsverantwoordelijkheid van de partners als een goede hechting tussen ouders en kind. In Nederland krijgen vaders maar twee dagen kraamverlof. Adoptie- en pleegvaders krijgen meer tijd om een band met hun kind aan te gaan: beide ouders hebben de mogelijkheid om vier weken verlof op te nemen. Biologische moeders hebben recht op zestien weken zwangerschapsverlof. De twee dagen verlof van hun partner (vader of vrouwelijke partner) steken hier schraal bij af.

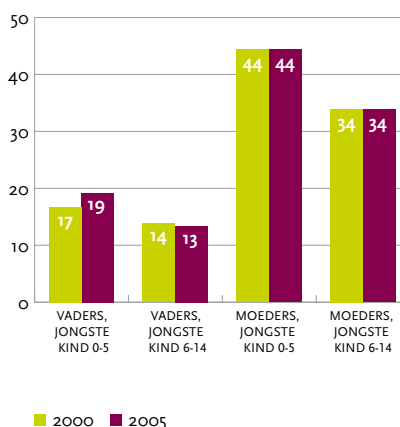
Kortom, de taakverdeling tussen ouders is de laatste jaren iets evenwichtiger geworden. Van een gelijkwaardige verdeling van arbeid- en zorgtaken is echter in de meeste gezinnen geen sprake.

- Bronnen:
- Centraal Bureau voor de statistiek.
 - Emancipatiemonitor 2008. Den Haag: SCP/CBS.
 - Keuzekamp, S., Hillebrink, C., Portegijs, W. & Pouwels, B. Deeltijd (g) een probleem (2009). Den Haag: SCP.
 - Werkende vaders (2010). Den Haag: Directie Jeugd en gezin.

Arbeidsverdeling ouderparen

Tijdsbesteding aan zorgtaken (gemiddeld aantal uren per week)

Gebruik ouderschapsverlof (% van rechthebbenden)

